JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Liikuntatieteellisen tiedekunnan lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Viite: HE 41/2023 vp ja VNS 1/2023 vp

Sami Kokko
apulaisprofessori

Elina Sillanpää
apulaisprofessori

Liikuntatieteellisen tiedekunnan lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle

- Riittämätön liikkuminen on tässä ajassa yksi merkittävimmistä uhista ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille. Suomi liikkeelle -ohjelma on ajankohtainen ja tärkeä kokonaisuus.
- Koko väestön liikunnallisen elämäntavan edistäminen edellyttää useita samanaikaisia toimenpiteitä, joita valtioneuvoston tulee johtaa poikkihallinnollisessa yhteistyössä eri ministeriöiden kanssa.
- Suomi liikkeelle -ohjelman toimenpiteiden yksityiskohtaisen suunnittelun ja toteuttamisen tulisi perustua tutkimustietoon. Tutkijoiden osallistaminen on tärkeää.
- Vuotuinen 20 M€ lisämäärärahan kohdentaminen Suomi liikkeelle -ohjelmaan on tarpeellinen, mutta määrällisesti riittämätön investointi kääntämään koko väestön liikkuminen kasvuun.

Liikuntatieteellinen tiedekunta nostaa esiin seuraavat toimenpiteet, joihin lisämääräraha tulisi ensisijaisesti kohdentaa.

1) Liikuntaosaamista tulee lisätä ja vahvistaa kasvatusalan ja sosiaali- ja terveysalan koulutuksissa.
2) Koko väestön liikkumista tulee edistää kehittämällä yhdyskuntarakennetta ja resursoimalla väestötason toimenpiteisiin.
3) Liikkumisen esteitä pitää systemaattisesti purkaa kohdennetuilla toimenpiteillä huomioiden eri väestöryhmien erityistarpeet, yhdenvertaisuuskysymykset sekä soveltava ja esteetön liikkuminen ja harrastaminen.

Liikuntaosaamista tulee lisätä ja vahvistaa kasvatusalan ja sosiaali- ja terveysalan koulutuksissa

- Liikuntakasvatuksen osaamista tulee vahvistaa luokanopettajien ja varhaiskasvatuksen opettajien koulutuksissa.
  - Liikuntatieteellinen tiedekunta on tehnyt esityksen 35 op:n laajuisista liikuntapedagogiikan opintojen ristiinopiskelumahdollisuudesta kaikkien muiden yliopistojen opettajankoulutuslaitoksille.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinto-ohjelmiin tulee lisätä liikuntaosaamisen sisältöjä nykyistä laajemmin.
- Kaikissa koulutuksissa tulee lisätä sisältöjä toiminnallisista ja liikunnallisista opetusmenetelmistä ja soveltavasta liikunnasta. Lisää sisältöjä tarvitaan myös eri menetelmistä, joilla voidaan vähentää paikallaanoloa.

Koko väestön liikkumista tulee edistää kehittämällä yhdyskuntarakennetta ja resursoimalla väestötason toimenpiteisiin

- Väestön liikkumisen edistämisessä tärkeimpiä tekijöitä ovat ihmisten arjen ympäristöt, kuten saavutettavat viher- ja ulkoilualueet, kevyen liikenteen väylät sekä päivittäistoimintaympäristöt, kuten päiväkodit, koulut, työpaikat sekä harrastusympäristöt. Arkiympäristöjen kehittäminen on erityisen tärkeää iäkkäämmille henkilöille!
- Valtakunnallinen kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelma tulee päivittää ja resursoida pitkäjänteisesti. Siksi kävelyn ja pyöräilyn kehittämisen resurssit tulisi nostaa Kansallisen kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelman (2018) edellyttämälle tasolle (30 M€/vuosi).
- Jokaviikkoisten liikuntatuntien määrää tulisi lisätä kaikilla perusopetuksen luokka-asteilla ja erityisesti toisen asteen koulutuksissa.
- Seuratoiminnan tuki pitää resursoida riittävästi ja harrastamisen hintaa pienentää.
- Työpaikkojen liikkumisen edistämistä tulee tehostaa (esim. työpaikka- ja työmatkaliikunnan verokannustimet, työpaikkojen taukoliikuntatilat, pyöräpysäköinti, suihkumahdollisuudet).

Liikkumisen esteitä pitää systemaattisesti purkaa kohdennetuilla toimenpiteillä huomioiden eri väestöryhmien erityistarpeet, yhdenvertaisuuskysymykset sekä soveltava ja esteetön liikkuminen ja harrastaminen.

- Terveytensä kannalta riittämättömästi liikkuvat ihmiset ovat heterogeeninen ryhmä.
- Varmistetaan, että jatkossa kaikki ihmiset tulevat huomioiduksi väestöpohjaisissa seurantatutkimuksissa.
- Suomi liikkeelle -ohjelman kaikissa toimenpiteissä kirjataan näkyville, miten ikäryhmään kuuluvat toimintarajoitteiset henkilöt on huomioitu osana yleisiä toimia ja millaisia kohdennettuja soveltavan liikunnan palveluita tarvitaan. Nämä molemmat toimenpiteet huomioidaan valtionohjauksessa ja resurssoinnissa.
- Kohdennetaan Suomi liikkeelle –ohjelman henkilöresurssia eri-ikäisten toimintarajoitteisten ihmisten liikkumisen edistämisen koordinointiin.
- Varmistetaan, että vähävaraisilla on mahdollista liikkua ja harrastaa seuroissa sekä liikuntapalveluja tarjoavissa julkisissa ja yksityisissä palveluissa.

Liikkumisen esteitä pitää systemaattisesti purkaa kohdennetuilla toimenpiteillä huomioiden eri väestöryhmien erityistarpeet, yhdenvertaisuuskysymykset sekä soveltava ja esteetön liikkuminen ja harrastaminen.

- Tehdään liikkumisvaikutusten arviointi hallitusohjelman toimenpiteille, jotka ovat yhteydessä ihmisten toimeentuloon ja sosioekonomiseen asemaan. Edistetään liikkumisvaikutusten ennakkoarviointia hyvinvointialueilla ja kunnissa.
- Lisätään kohdennettua ja yksilöllistä toimintakykyä edistävää liikunta- ja elintapaneuvontaa (esim. Ikäneuvolat), ohjausta, ohjattuja liikuntaryhmiä ja kuntoutusta (esim. hyvinvointialueet, kunnat, yhteistyö kolmannen sektorin kanssa).
- Hyödynnetään liikuntaa aiempaa enemmän niin sairauksien ennaltaehkäisyssä kuin hoitokeinona. Kohdennetaan tähän 2 M€ sosiaali- ja terveysministeriön sektorille.
- Nostetaan hyvinvointialueiden hyte-kerroin 3 %:iin ja korvamerkitään summa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

